

Miljønytt

2. Utgave - 2014 • Årgang 20.

Forbrukere er vi alle så visst,
enkelte optimister tror alt går bra til sist.
Om vi bruker og kaster blir det til slutt tomt,
en verden med knapphet på ressurser
blir ikke særlig gromt.
Vi sorterer, skyller og bretter.
Veikanter og strender ser vi etter
for i Lofoten vi ren natur vil ha,
så folk, fe og fisk trives og kan være gla!

- Driftsendringer
- Fornøyde kunder
- Ny dekor
- Resultater fra Strandrydduka

Forandring fryder, også når det gjelder
dekoren på renovasjonsbilene!

Holdningsskapende arbeid

I LAS ser vi det som en viktig samfunnsoppgave å informere og lære opp våre kunder om kilde-sortering, gjenvinning og miljønyttan av god avfallshåndtering. Vi tar imot skoleklasser på miljø-stasjonene, vi tilbyr avfalls- og miljørelaterte foredrag i skoleklasser og til ulike foreninger. Selv om vi har begrenset kapasitet er det mange både unge og gamle som vi har fått delt våre kunnskaper med, samtidig som vi får nyttige tilbakemeldinger.

Forståelsen for sortering i ulike avfallsfraksjoner er en helt annen i dag enn for 20 år siden da LAS var i startgropa. De første årene ble nesten alt avfall lagt på deponi. I 2013 ble kun 4% av avfallet plassert på deponiet. Store endringer på få år, og en speiling av de endringer innen kjøp og kast som samfunnet har gjennomgått. I dag er både kildesortering og miljøkonsekvenser av ressursbruk, kompetansemål i grunnskolen. Under selskapets mål om kunnskapsformidling inngår det at vi ved behov kan være en ekstern ressurs for skoleverket. I tillegg til ovenfornevnte tilbud om foredrag og omvisning på miljø-stasjonen, har vi mye informasjon på våre nettsider. Herunder linker til de gode hjelpemidlene som LOOPs miljøskole tilbyr.

LAS har også engasjert seg i ulike ryddekampanjer som strandrydding av marint avfall og Rusken-aksjoner sammen med kommunene. Nøkkelen til positive resultater her ligger i godt samspill med engasjerte innbyggere i by og bygd, og gjenspeiles i vårt slagord *Sammen holder vi Lofoten ren*.

I høst har LAS innledet et miljøpedagogisk samarbeid med Lofoten Trafikkskole-senter og Toyota Nordvik. Disse selskapene setter forsøpling på dagorden ved informasjon om å ta vare på avfallet som oppstår i en bil når man er på tur. Ikke kast det ut bilvinduet, legg det heller i en pose i bilen.

Vi trenger flere miljøambassadører. Vi ønsker spesielt at dere som er foreldre informerer og understreker at det er viktig å unngå forsøpling av naturen. Min oppfatning er at mange tar ansvar, for stort sett ser det bra ut der jeg ferdes til og fra arbeid. Konklusjonen er at det nytter å aldri gi opp.

Einar Solvang
Daglig leder

Utgiver av LAS Miljønytt:

Lofoten Avfallsselskap IKS, Lekneskroken 3, postboks 99, 8376 Leknes
tlf 76 05 40 30 post@las-lofoten.no
www.facebook.com/las.lofoten www.las-lofoten.no

Viktig driftsendring I:

Papirinnsamling i dunk!

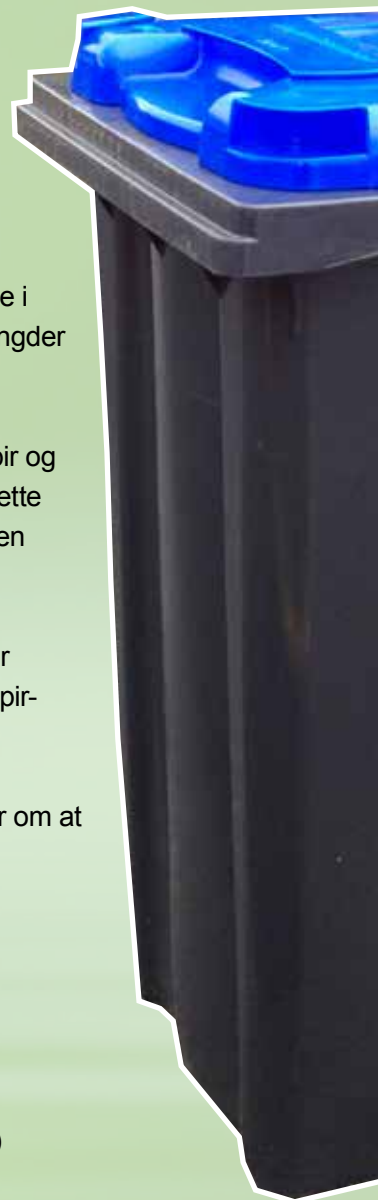
Det er en liten milepæl i LAS sin historie, når vi nå har innført dunk nr 3. Selv om det har vært utsortert papir tidligere, så tyder tilbakemeldingene på at det er glede i de fleste hjem, for at vi endelig har en egen dunk til papir og kartong. Ikke minst er det jubel hos vår samarbeidspartner Østbø, som nå går en bedre HMS-tid i møte! Dunken vil avlaste ømme nakker og skuldre hos renovatørene, som har lempet en del tusen sekker hver måned.

Standarddunken for papir har en størrelse på 140l. Det tilsvarer to sekker av de papirsekkene man tidligere satte ut. Fyller man derimot bølgepapp og større emballasje i den, så blir den imidlertid fort full - så vi anbefaler å bruke miljøstasjonen når det er mengder med brunpapp. Og brett gjerne eskene flate, da får du plass til mer.

Mange har tatt kontakt med oss og lurt på om det skal plastsekk oppi dunken, men papir og kartong skal kastes **rett** i dunken. Har man imidlertid ekstra mye en måned, kan man sette sekker ved siden av. Det blir fortsatt mulighet for å levere ekstra sekker på miljøstasjonen også. Og om noen fortsatt lurte, gjenvunnet papir blir til nytt papir og ny kartong.

Bytte av dunk gjør du kostnadsfritt ved å ta den med til miljøstasjonen. Har du behov for assistanse bidrar vi gjerne, men tar et transportgebyr på kr 250,- (p.t) Størrelsen på papirdunken har ingen innvirkning på renovasjonsgebyret.

Papirdunken settes ut på papirruta, slik den er merket av i tømmekalenderen. Vi minner om at tømmekalenderen også ligger på hjemmesiden vår, www.las-lofoten.no

Dette kan sorteres ut:

- Aviser, også med rosa papir (DN)
- Ukeblader, magasiner
- Kontorpapir, skrivepapir
- Reklame
- Kartong (pizza, cornflakes, flatbrød, etc.)
- Drikkekartong/tetrapak
- Mel- og sukkerposer (tomme)
- Telefonkataloger
- Brunpapp/bølgepapp (også egen container på miljøstasjon)

Kvalitetskrav: tørt og ikke tilgriset

Dette kan ikke gjenvinnes som papir:

- Post-lapper og konvolutter etc. er restavfall.
- Ringpermer (inneholder plast og metall) er restavfall.
- Julegavepapir og annet gavepapir er restavfall.
- Bøker og bokpermer (permene inneholder lim).
- Eggkartong og tørkepapir (hush.) er matavfall.

The winner is....

Også i år har vi trukket en vinner av kr 10.000,- blant ryddelagene i Strandryddeuka. Det var i år totalt 57 ryddeaksjoner som ble gjennomført - og blant disse ble Johan Sirnes (t.h.), Vestvågøy, trukket ut som vinner for ryddingen på Bergsøya/Sandberg

Premien må brukes veldedig og Sirnes ønsket at pengene skulle gå til Røde Kors, avd. Vestvågøy. Erik Skarstein tok i mot premien på vegne av Røde Kors og fortalte at pengene skal gå til klatreutstyr, som også Speidergruppa på Ballstad nyter godt av, i tillegg til at det ble kjøpt inn noen redningvester.

Premien er et samarbeid mellom Toyota Nordvik og Lofoten Avfallsselskap.

På vegne av Toyota Nordvik og LAS ønsker vi nok en gang tillykke med premien.

Nordvik

Visste du at (1)...

Visste du at en gjenvunnet banankasse sparer like mye CO2 som 3 km med bilkjøring? (kilde: Loop)

Visste du at (2)...

I et KFK-kjøleskap produsert før 1993 er det så mye klimagass at det tilsvarer 10 000 km med bilkjøring? (kilde: El-retur)

Ny dekor på renovasjonsbilene

Vår anbudspartner på renovasjon har gått til innkjøp av to nye tokammerbiler for henting av avfall hjemme hos dere.

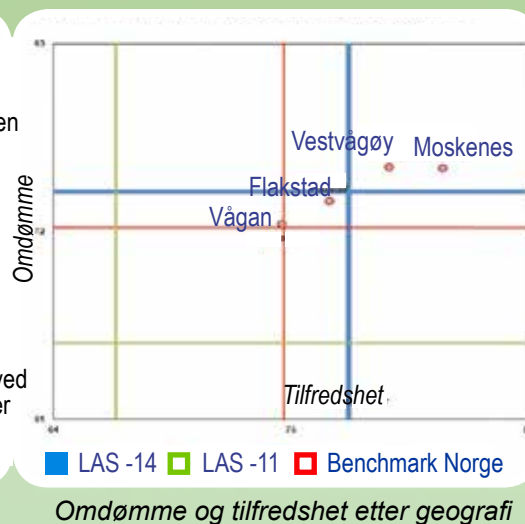
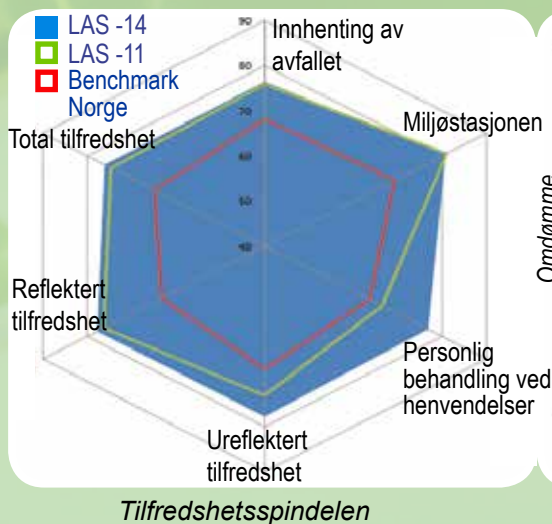
Vi benyttet derfor anledningen til å få nytt dekor, som illustrerer Lofotnaturen i de 4 kommunene. Noen har også lansert ideen om at det er de 4 årstidene, men det var nok mer tilfeldig. Bildene er fra Reine, Holsøya, Kabelvåg og Skagsanden.

På den andre bilsiden minner vi om utsortering av husholdningsplast, som vi begynner å hente hos dere, fra 1.1.2015.

Tilfredse kunder

Det er viktig for å oss å vite i hvilken grad dere er fornøyd med de tjenestene som vi leverer, og at vi blir oppfattet som den aktøren vi ønsker å være. Derfor gjennomførte vi i høst en kundetilfredshetsundersøkelse, for å se hvordan vi har utviklet oss siden 2011. Bortsett fra at kjennskapet til oss har dalt litt, så går det ellers i riktig retning! Gledelig at vi har forbedret oss på kundeservice ved personlige henvendelser.

Det er hyggelig at folk i Moskenes har blitt mye mer fornøyd med oss siden forrige gang. Innbyggerne i Vågan er også tilfredse, men ikke like mye som lengre vest i Lofoten. Miljøstasjonen skårer fortsatt veldig høyt på fornøydhet. Ellers ser vi at folk flest er godt fornøyd med egen innsats på rengjøring av emballasje. Kvalitetsrevisjon på husholdningsplasten støtter opp om dette, så abonnentene har grunn til å være fornøyd med egen innsats og en score på 68 av 100 mulige poeng.

Vi takker for gode tilbakemeldinger, og lover å ikke hvile på laurbærene, men jobbe videre for et rent Lofoten sammen med dere.

Undersøkelsen er gjennomført av Sentio Reseach Norge.

Vi benytter også anledningen til å fremsnakke renovatørene, som gjør en utrolig jobb dag ut og dag inn. Det er mange dunker som skal tømmes, og det er mange "vær-dager" med snø, fokk og vind som skal bekjempes.

Renovatørene er en yrkesgruppe som man helst merker den dagen ting IKKE fungerer, men på "innsiden" i organsiasjonen opplever vi både service og løsningsfokus.

I høst gjennomførte vi en kundetilfredshetsundersøkelse, og her får renovatørene en score på 76 poeng av 100 mulige. Dette er uendret fra i 2011, og må sies å være bra og er forøvrig også bedre enn landsgjennomsnittet som hadde 68 poeng. De fleste som ikke er fornøyd, klager på

at det tømmes for sjelden. Men renovatøren har ikke noe med hvor ofte det tømmes, de gjør bare jobben sin.

Viktig driftsendring II:

Henteordning for husholdningsplast

ENDELIG - fra 1.1.2015 starter vi henteordning for husholdningsplast. Vi har lenge fått tilbakemeldinger fra dere om at denne tjenesten har vært ønskelig, både ved henvendelser direkte til oss, og fordi hele 88% av dere svarte i 2011 at dere ville begynne å sortere ut husholdningsplast hvis denne ble hentet hjemme. Det tar likevel litt tid å skaffe erfaring, få kvalitetskontroll på sorteringen, og etablere logistikk-løsninger. Derfor er det en glede for oss også når vi nå kan tilby henteordning. I vår "plastemballerte hverdag" fylles en plastsekk raskt opp, og kanskje vil henting spare dere for noen turer på miljøstasjonen. Vi erfarer at det er mange som allerede har begynt å sortere ut plasten - og som har fått øynene opp for de mengder med plast vi omgir oss med.

Ren og tørr

Det er viktig at husholdningsplasten er ren og tørr, dette betyr at den må skylles/vaskes for at den skal være fri for produktrester. Bruk gjerne oppvaskvannet eller kaldt vann, men om emballasjen er svært tilgriset legges den heller i restavfallet. Vi må være litt nøye på dette, både på grunn av kvaliteten på plasten som skal materialgjenvinnes, og på grunn av hygieneårsaker. Plasten blir mellomlagret og håndtert videre, og det blir et ganske utrivelig arbeid hvis det skal være fullt av matrester!

Fest sekken på hentedagen!

Siden plast veier lite, vil også plastsekken være lett. Dette innebærer en viss risiko for at den blåser avgårde. Vi har imidlertid tro på lofotsk sunn fornuft i forhold til lokale værforhold, og ber deg feste sekken på hentedagen. Sekken skal settes ut der du vanligvis setter dunkene. Det kan være lurt å ha en dunk, stolpe, gjerde eller lignende som du kan knyte eller hekte fast sekken på, på en slik måte at renovatørene enkelt kan skjære eller plukke den løs. Følg også med om det er driftsmeldinger og/eller endringer på www.las-lofoten.no

Hva er husholdningsplast:

Plastflasker (uten pant), plastesker/emballasje som eksempelvis kjøttdeigpakker, salamipakker, syltetøybokser, yogurtbeger, shampo-flasker, grønnsåpeflasker, ostepakker, kaffe- og chipsposer, isbokser m.m., samt folie, handleposer, fruktposer, CD-cover og blomsterpotter.

Hva vil vi ikke ha i sekken:

Plast som er svært tilgriset og som krever mye energi å rengjøre. Plast som IKKE er emballasje, slik som stekespader, koffertter og vaskebøtter, samt vedsekker og isopor.

Resultat Strandryddeuka

++

Noen ganger lurer man på om plaststrømmen som kommer i land ved våre strender ingen ende vil ta. Det var FØR vi fikk resultatet fra Rusken, som viste at over 16 tonn ble ryddet i veigrøftene ++! Dette er avfall som er mistet/dumpet her lokalt, på land - og viser at det er store muligheter for å få slutt på forsøpling generelt.

Om vekten i Ruskenaksjonen var kunstig høyt fordi det var et såkalt "skippertak", eller om det indikerer at avfalls-

mengden oppstår hvert år, vil tiden vise. Det forteller oss likevel 2 ting: 1) vi har noen utrolig engasjerte innbyggere i Lofoten som rydder naturen ren for forsøpling og 2) vi har mye å hente som samfunn på å endre enkeltes holdninger.

I Strandryddeuka ble det ryddet 15 tonn marint avfall, og vesentlig flere artikler er funnet på Yttersida i motsetning til på Innersida av Lofoten. Vektmessig er det ikke like stor forskjell. Mer om dette kan man lese i rapporten om Strandryddeuka 2014, som man finner på www.las-lofoten.no, under aktuelt.

Av alle enheter som ble ryddet i årets strandryddeaksjon er 1/4 knyttet direkte til fiskeri, og da er isopor holdt utenfor. Det er forøvrig flest isoporbiter på innersiden, og vi ønsker gjerne tips på hva det kan komme av.

Hele 614 personer deltok i årets strandryddinger, fordelt på 57 ryddeaksjoner -og 59 km.

Majoriteten av det vi finner er laget av plast. Plast utgjør en alvorlig miljøtrussel fordi det er svært bestandig. Over tid blir plast brutt ned til stadig mindre biter, og tilslutt ender det som det man kaller mikroplast. Disse små partiklene kommer inn i vårt kretsløp fordi de blir forvekslet med mat. I ulike stadier er det ikke lett å se forskjell på plankton, maneter, småfisk og nettopp plast.

Derfor er den kampen vi tar mot forsøpling livsviktig. Takk til alle som har tatt et tak for fremtiden gjennom å bruke noen timer av sin dyrebare fritid!

TOPP 20 funn 2014

	Artikkel	Antall
1	Isoporbiter (>10 cm)	2046
2	Bøyer og flottører	2035
3	Tau (under 50 cm)	1738
4	Tau (over 50 cm)	1532
5	Drikkeflasker, plast (ukjent opphav)	1393
6	Drikkeflasker, plast (Norge)	1334
7	Korker (fra drikkeflasker)	1042
8	Lokk/korker	925
9	Matemballasje	770
10	Pakkebånd, strips	651
11	Plastposer (bærenett)	647
12	Emballasje (bad, vaskerom)	550
13	Annet, på farten	457
14	olje-bensinkanner	379
15	Biter av metall	323
16	Glassflasker	288
17	Oppvaskmiddelflasker	264
18	Drikkebokser	242
19	"Annet	242
20	Garn, biter <1m3	229

Miljøprisen TideVann

Vi gratulerer Frantz Sortland med miljøprisen TideVann 2014. Frantz har vist engasjement og interesse for naturen over flere år, noe som har resultert i flere ryddeaksjoner med skoleelever til både Børvågen og Laukvik Naturreservat. Tilsammen har ryddeaksjonene bidratt til at over et halvt tonn avfall er ryddet ut av naturen, og 179 personer har deltatt.

Sortland har, i tillegg til å jobbe ved Svolvær Skole, også oppsyn med naturreservatet. Han opplyser at han er svært glad i friluftsliv, med blant annet jakt, fiske og fuglekikking på hobbylisten. At Sortland er miljøengasjert er et viktig moment, men det at han også planter spirer av engasjement i den kommende generasjon gjennom kunnskapformidling og praktisering, var den utslagsgivende faktoren for tildeling av glassfatet. Vi gratulerer nok en gang!

Det er Destinasjon Lofoten og Lofoten Friluftsråd som er bærer av miljøprisen i år.

Fatet er laget av Anders Tangrand, Glasshytta på Vikten.

DRIFTSMELDINGER PÅ NETT

Lurer du på hvorfor renovasjonsbilen ikke har kommet, ta en titt på www.las-lofoten.no Her legger vi ut driftsmeldinger ved forsinkelser.

Husk også å måke snø, og/eller strø hvis det er glatt - slik at det er forsvarlig for bilen å komme frem.

**Sammen holder vi
Lofoten ren!**

Følg oss på facebook og internett:
www.facebook.com/las.lofoten
www.las-lofoten.no

